

Det Anarkistiska Biblioteket

Formula för den nya staden

Ivan Chetchevlov

Ivan Chetchevlov
Formula för den nya staden
1953

“Formulaire pour un urbanisme nouveau” 1953, publicerad under pseudonymen Gilles Ivan i Internationale Situationniste #1, 1958. Från franska Ken Knabb 2006. Från engelska Staffan Jacobson 2007. Digital Publicering UpprorsBladet.

sv.theanarchistlibrary.org

1953

SIRE, JAG ÄR FRÅN ETT ANNAT LAND

Staden gör oss uttråkade, något Solens Tempel finns inte mer. Mellan de förbipasserande kvinnornas lår tänkte sig dadaisterna en skiftnyckel och surrealisterna en kristallskål. Detta har gått förlorat. Vi kan utläsa varje löfte ur ansiktena – formlärans senaste stadium. Reklamskyltarnas poesi varade i tjugo år. Vi är uttråkade i staden, vi måste verkligen anstränga oss för att fortfarande upptäcka mysterier på trottoarernas reklamskyltar, humorns och poesins senaste stadium.

Bain-Douches des Patriarches

Machines à trancher les viandes

Zoo Notre-Dame

Pharmacie des Sports

Alimentation des Martyrs

Béton translucide

Scierie Main-d'or

Centre de récupération fonctionnelle

Ambulance Sainte-Anne

Cinquième avenue café

Rue des Volontaires Prolongée

Pension de famille dans le jardin

Hôtel des Étrangers

Rue Sauvage¹

---

¹ De från franskan översatta gatunamnen, Bain-Douches des Patriarches etc., ter sig bättre på originalspråket eftersom de innehåller ordvitsar och interna skämt som skulle gå förlorade i en översättning.

Och swimmingpoolen på De Unga Flickornas Gata. Och polisstationen på Rendezvous Street. Den kirurgisk-medicinska kliniken och arbetsförmedlingen/arresten på Quai des Orfèvres. De konstgjorda blommorna på Sun Street. Hotell Slottskällaren, Ocean-Baren och Kom-och-Gå Café. Hotell Epok.

Och den märkliga statyn av Dr. Philippe Pinel, de vansinnigas välgörare, bleknar i de sista sommarkvällarna. Att utforska Paris.

Och du, bortglömd, med dina minnen ödelagda av två hemisfärers bestörtning, strandsatt i de Röda Källarna i Pali-Ko, utan musik och utan geografi, söker inte längre haciendan där rötterna tänker på barnet och där vinet avslutas med fabler från en gammal almanacka. Allt detta har gått förlorat. Du kommer aldrig att få se haciendan. Den finns inte.

Haciendan måste byggas.

Alla städer är geologiska. Du kan inte gå ett steg utan att möta spöken som bär på sina legenders prestige. Vi rör oss inom ett slutet landskap vars landmärken ständigt drar oss mot det förflutna. Vissa skiftande vinklar, vissa försvinnande perspektiv, låter oss ana en ursprunglig uppfattning av rummet, men denna syn förblir fragmentarisk. Den måste sökas i sagornas och den surrealistiska litteraturens magiska lokaler; slott, ändlösa murar, små bortglömda barer, jättelika grottor, casinospeglar.

Dessa föråldrade bilder innehåller ännu någon litet av katalyserande kraft, men det är nästan omöjligt att använda dem i en symbolisk urbanism utan att låta dem återfödas genom att ge dem en ny mening. Visst fanns det en särskild charm i hästar födda ur havet eller magiska dvärgar klädda i guld, men de är på inget sätt anpassade till det moderna livets krav. För vi befinner oss i det tjugonde århundradet, även om få människor är medvetna därom. Våra fantasier, jagade av de gamla arketyperna, har blivit kvar långt bakom de sofistikerade maskinerna. De olika ansatserna att integrera modern vetenskap med nya myter förblir inadekvata. Under tiden har abstraktionen invaderat alla konstformer, i synnerhet samtida arkitektur. Ren plastik, livlös och historielös, lugnar ögat. På några håll kan andra fragmentariska skönheter finnas – medan det förlovade landet av nya synteser ständigt försvinner i fjärran.

Var och en pendlar mellan ett känslomässigt ännu levande förflutet och en redan död framtid.

Vi har inte för avsikt att förlänga de mekanistiska civilisationer och den frigida arkitektur som ultimativt leder till en fritid i leda.

Vi föreslår uppfinnandet av en ny, föränderlig dekor.

*

Vi lämnar Monsieur Le Courbusiers' stil åt honom själv, en stil lämplig för fabriker och sjukhus, och utan tvivel också för fängelser. (Bygger han inte redan kyrkor?) Något slags psykologisk repression dominerar denne individ – vars ansikte är lika fult som hans uppfattning om världen – så att han vill mosa människor under tarvliga massor av armerad betong, ett annars nobelt material som snarare borde användas till en luftig artikulering av rummet som kunde överträffa den flamboyanta gotiska stilen. Hans fördummande inverkan är ofantlig. En modell av Le Courbusier är den enda bild som uppväcker idén om ett omedelbart självmord hos mig. Han utplånar den sista kvarlämnade glädjen. Och kärleken, passionen, friheten.

*

Den artificiella belysningen bannlyser både mörker och dunkel och luftkonditioneringen bannlyser årstiderna. Natten och sommaren mister sin charm och gryningen försvinner. Stadsbefolkningen tror sig ha undkommit den kosmiska verkligheten, men ingen motsvarande utvidgning av deras drömliv står att finna. Orsaken är klar: drömmarna uppstår ur verkligheten och realiserar i den.

Den senaste tekniska utvecklingen skulle kunna möjliggöra individens obrutna kontakt med den kosmiska verkligheten och eliminera dess oönskade aspekter. Stjärnorna och regnet kan ses genom glastak. Det rörliga huset vänder sig mot solen som en blomma. Dess skjutväggar låter vegetationen invadera livet. Monterat på räls kan huset ta sig ner till havet på morgonen och återvända till skogen på kvällen.

Arkitektur är det enklaste medlet att artikulera tid och rum, att modulera verkligheten och befrukta drömmarna. Det handlar inte bara om en plastisk artikulation och modulering som uttrycker en efemär skönhet, utan om en modulering som skapar intryck i samklang med ett evigt spektrum av mänskliga begär och utvecklar deras uppfyllande.

Morgondagens arkitektur kommer att bli ett medel för att modifiera vår tids uppfattningar om tid och rum. Den kommer både att vara en kunskapsväg och ett handlingssätt.

Arkitektoniska komplex blir förändringsbara. Deras utseende kommer att förändras totalt eller delvis allt efter de boendes vilja.

*

En ny arkitektur kan inte uttrycka något mindre än en ny civilisation (det står klart att det inte funnits vare sig civilisation eller arkitektur på århundraden, utan bara experiment, av vilka de flesta var misslyckanden; vi kan tala om

framför allt en komplett fenomenologi för parförhållanden, möten, varaktighet som matematiker och poeter kommer att studera med god utdelning.

Slutligen, till de som invänder att ett folk inte kan leva av derivé, kan det vara lämpligt att påminna om att i varje grupp kommer vissa personer (präster eller hjältar) att som specialister vilja representera olika tendenser som specialister enligt den dualistiska mekanismen projektion - identifikation. Erfarenheten visar att en derivé är en god ersättning för en mässa: den är mer effektiv för att få folk att upprätta kommunikation med hela registret av energier och förföra dem för kollektivets bästa.

De ekonomiska hindren är uppenbara. Vi vet att ju mer en plats kan avsättas för fri lek, desto mer påverkar den folks beteende och desto större blir dess attraktionskraft. Detta demonstreras av Monacos och Las Vegas omedelbara prestige – och av Reno, denna karikatyr av den fria kärleken – som dock mera är spelhålor. Vår första experimentella stad kommer främst att leva av tolererad och kontrollerad turism. Framtida avantgardistiska aktiviteter och produktioner kommer att uppstå naturligt där. Inom några få års tid kommer den att vara världens intellektuella huvudstad och bli universellt uppmärksammas som sådan.

– Ivan Chtcheglov

väl för att ha någonstans att leva i fred – jag tänker här på Mexico och den princip för oskuldsfull grymhet som tilltalar mig mer för varje dag.

Det Lömska Kvarteret, till exempel, skulle bli en god ersättning för de beryktade grannskap fulla av tarvliga avvikelser och riskabla karaktärer som många människor en gång bebodde i sina huvudstäder: de symboliserade alla livets onda krafter. Det Lömska Kvarteret skulle inte behöva rymma verkliga faror, som fällor, fängelsehålor eller gruvor. Det skulle vara svårt att ta sig in i, med en förskräcklig dekor (genomträngande visslingar, alarmklockor, sirener som tjuter då och då, groteska skulpturer, motordrivna mobiler, s.k. automobiler), och lika dåligt upplyst på natten som förblindande ljus på dagen genom intensiv reflektion. I centrum ”Den Hemska Mobilens Torg”. En marknad som är mättad av en produkt gör att produktens marknadsvärde faller; därför skulle barn som utforskar det Lömska Kvarteret lära sig att inte frukta livets oroande händelser utan i stället att roas av dem.

Invånarnas huvudsakliga aktivitet kommer att bestå i ett KONTINUERLIGT FLANERANDE. Landskapets förändring från den ena stunden till den andra kommer att resultera i total desorientering.

Familjerna kommer inte längre att tillbringa tiden i sina hem med att ta emot gäster, vilket enbart är en banal social sedvänja. Kärlekens boning kommer att vara mer avlägset belägen ifrån stadens centrum: den kommer på ett naturligt sätt att återskapa en exotisk känsla för kärleksparen i en lokal som är mindre upplyst, mera dold, för att bevara en hemlighetsfull atmosfär. Den motsatta tendensen, att söka ett fokus för tanken, kommer att tillfredsställas med samma teknik.

Senare, när aktiviteterna oundvikligen börjar bli utslitna, kommer detta vagabonderande delvis att lämna den direkta erfarenhetens område för representationens.

Notera: Ett visst Saint-Germain-des Prés, som ingen ännu har skrivit om, har varit den första grupp som fungerat i historisk skala inom denna derivés etik. Denna magiska gruppanda, som har förblivit underjordisk fram tills nu, är den enda förklaringen till det enorma inflytande som ungefär tre stadskvarter har haft på världen, ett inflytande som andra felaktigt försökt att förklara utifrån klädstilar och musikstilar, eller ännu dummare med kvarterets förmodade fria tillgång till prostitutionen (och Pigalle?)

I kommande böcker kommer vi att belysa sammanträffandena och incidenterna under Saint-Germains dagar. Detta bör vara ägnat att klargöra inte blott en ”beteende-estetik” utan praktiska medel för att forma nya grupper, och

gotisk arkitektur men det finns ingen marxistisk eller kapitalistisk arkitektur, trots att dessa två system avslöjar liknande tendenser och mål.)

Var och en har då rätt att fråga oss på vilken vision av civilisationen vi kommer att grunda en arkitektur.

Jag ska kort skissera startpunkterna för en civilisation.

- Ett nytt rumsbegrepp (en religiös eller icke-religiös kosmologi).
- Ett nytt tidsbegrepp (räknat från noll, olika typer av temporal utveckling).
- Ett nytt beteendebegrepp (moraliskt, sociologiskt, politiskt, legalitært; ekonomin är endast en del av en civilisations accepterade beteende).

Äldre tiders gemenskaper erbjöd en absolut sanning och mytologiska exempel omöjliga att ifrågasätta. Att relativitetens idé uppstår i det moderna tänkandet tillåter mig att förmoda en EXPERIMENTELL aspekt av nästa civilisation (även om jag inte är nöjd med det ordet; jag menar att den kommer att vara mer flexibel, mera ”lekfull”). (Under en längre tid antogs det att de marxistiska länderna slagit in på denna väg. Vi vet nu att denna strävan följde den gamla normala utvecklingen och uppnådde på rekordtid en rigidifiering av sina doktriner och en fossilisering av sina dekadenta uttryck. En förnyelse är kanske möjlig, men jag kommer inte att diskutera den frågan här.)

På denna mobila civilisations grund kommer arkitekturen, åtminstone inledningsvis, att vara ett experiment med tusen sätt att modifiera livet, med en ultimativ mytisk syntes som mål.

*

En mental ohälsa härjar planeten: banalisering. Var och en är vi hypnotiserade av produktionen och bekvämligheterna – VVS, hissar, badrum, tvättmaskiner.

Detta sakernas tillstånd, som uppkommit ur kampen mot fattigdom, har skjutit över målet – att frigöra mänskligheten från materiella bekymmer – och blivit en allestädes närvarande bild av anfäktelse. I valet mellan kärlek och en avfallskvarn har unga människor i alla länder valt avfallskvarnen. Det har blivit väsentligt att framkalla en total andlig förändring genom att uppmärksamma glömda begär och genom att skapa helt nya sådana. Och att intensivt propagera för dessa begär.

*

Guy Debord har redan visat på konstruerandet av situationer som ett av de fundamentala begär på vilket nästa civilisation kommer att byggas. Detta behov av totalt skapande har alltid varit intimt förknippat med behovet att leka med arkitekturen, tiden och rummet. Ett exempel räcker för att demonstre-

ra detta – ett flygblad distribuerat på gatan av Palais de Paris (det kollektivt undermedvetnas uttryck korresponderar alltid med skaparnas önsknings):

FÖRFLUTNA KVARTER

Stora Händelser

PAUSMUSIK

LJUSEFFEKTER

PARIS OM NATTEN

H E L T A N I M E R A T

Miraklernas Torg: en imponerande 300-kvadratmeters rekonstruktion av ett medeltidskvarter, med nergångna hus bebodda av rövare, tiggare, skrålande pigor, alla utsatta för den förskräcklige TJUVARNAS KONUNG som utövar rättvisa från sitt läger.

Nesles Torn: Det ondskefulla Tornets massiva profil mot en dyster himmel med mörka moln. Mjuka vågor på Seine. En båt lägger till. Två lönnmördare väntar på sitt offer...

Andra exempel på denna önskan att konstruera situationer kan återfinnas i det förflutna. Edgar Allan Poe och hans historia om mannen som använde sina tillgångar till att konstruera landskap [“Arnheims Omgivningar”]. Eller Claude Lorrains målningar. Många av hans beundrare vet inte riktig vad charmen i hans målningar beror på. De talar om hans porträtt av ljuset. Detta har verkligen en ganska mystisk kvalitet, men det räcker inte för att förklara den ständiga uppmaningen till förflyttning i dessa omgivningar. Dessa omgivningar framkallas av ett outnyttjat arkitektoniskt rum. Palatsen är placerade direkt vid havslinjen, och de har ”meningslösa” hängande trädgårdar vars vegetation uppträder på de mest oväntade ställen. Uppmaningen att ströva framkallas av palatsportarnas närhet till fartygen.

De Chiricos kvarstår som en av de mest anslående arkitektoniska föregångarna. Han handskades med närvarons och frånvarons problem i tid och rum.

Vi vet att ett föremål som inte medvetet uppfattats vid ett första besök genom sin frånvaro under ytterligare besök kan skapa ett odefinierbart intryck: som ett resultat av detta seende bakåt i tiden kan föremålets frånvaro bli en närvaro som man kan känna. Mera precis: trots att intryckets kvalitet vanligen förblir obestämbar, så varierar det inte desto mindre efter det frånvarande föremålets natur och den vikt besökaren tillmäter det, från stilla glädje till skräck. (Det har ingen speciell betydelse att det i detta fall är minnet som transporterar dessa känslor; jag valde bara detta exempel av bekvämlighet.)

I De Chiricos målningar (under hans Arkad-period) skapar ett tomt rum en tid som är fylld till bredden. Det är lätt att föreställa sig de fantastiska fram-

tida möjligheterna i en sådan arkitektur och dess inflytande på massorna. Vi har bara förakt till övers för en tid som förvisar sådana blåkopior till sina så kallade muséer. De Chirico hade kunnat få förfoga fritt över Place de la Concorde med sin Obelisk, eller åtminstone fått i uppdrag att utforma de parker som ”smyckar” flera entréer till huvudstaden.

Denna nya vision av tid och rum, som blir den teoretiska basen för framtida konstruktioner, är fortfarande oprecis och kommer att vara det tills experiment med beteendemönster har utförts i städer särskilt uppförda för detta ändamål, städer som kan samla – tillsammans med faciliteter för grundläggande komfort och säkerhet – byggnader laddade med inspirerande krafter, symboliska byggen som representerar begär, krafter och händelser, i det förflutna, det nuvarande och i framtiden. En rationell utvidgning av de gamla religiösa systemen, av gamla sagor, och framförallt av psykoanalysen, till arkitektoniskt uttryck blir mer och mer viktigt när de orsaker som förhindrar passionerna försvinner.

Var och en kommer så att säga att leva i sin egen personliga katedral. Det kommer att finnas rum mer förföriska än någon drog och hus där det blir omöjligt att inte bli förälskad. Andra kommer att motståndslöst attrahera besökare.

Detta projekt skulle kunna jämföras med de kinesiska och japanska trädgårdarna som skapar optiska illusioner – med skillnaden att dessa trädgårdar inte är utformade för att leva i hela tiden – eller med den löjliga labyrinten i Jardin des Plantes, vid vars ingång (höjden av absurditet, Ariadne arbetslös) finns skylten: Ingen lek i labyrinten!

Denna stad skulle kunna upplevas i form av ett tillfälligt assemblage av slott, grottor, floder, etc. Den skulle utgöra stadsplaneringens barockstad, betraktad som en kunskapsväg. Men denna teoretiska fas är redan omodern. Vi vet att en modern byggnad kan konstrueras utan likheter med ett medeltida slott men ändå bevara och innefatta Slottets poetiska kraft (genom att konservera ett strikt minimum av linjer, överflyttning av vissa andra, lokaliseringen av öppningar, den topografiska placeringen, etc.)

Distrikten i denna stad skulle korrespondera med hela det spektrum av olika känslor man slumpmässigt möter i vardagslivet.

Bizarra Kvarteret – Glada Kvarteret (särskilt reserverade för boende) – Ädla och Tragiska Kvarteren (för välartade) – Historiska Kvarteret (muséer, skolor) – Nyttiga Kvarteret (sjukhus, järnhandel) – Lömska Kvarteret, etc. Och ett Astrolarium som skulle gruppera växtarter i överensstämmelse med deras relationer till stjärnhimlen, en Planetarisk Trädgård i linje med det astronomen Thomas’ ville skapa i Laaer Berg i Wien. Oumbärlig för att ge invånarna ett kosmiskt medvetande. Kanske också ett Dödens Kvarter, inte för att dö i men